

Miljö- och energidepartementet

Remiss – Otillåten avfallstransport

Tullverket har tagit del av promemorian och ställer sig mycket positivt till förslaget om att tidigarelägga fullbordanpunkten. Förslagen kommer att förbättra möjligheterna att ingripa mot otillåten avfallstransport, vilket bör leda till att fler fall av otillåten avfallstransport kan lagföras.

Förslagen kommer sannolikt också innebära att mer avfall beslagtas, förverkas och tas om hand. Det är positivt att avfall inte hamnar i länder utan ett miljömässigt godtagbart omhändertagande.

Hanteringen av beslagttaget avfall kommer dock att medföra såväl praktiska problem som ökade kostnader för Tullverket och staten.

En förutsättning för att förslagen ska kunna få den betydelse de skulle kunna få är att Tullverket blir kompenserat för de ökade kostnaderna. Utan full kostnadstäckning kommer de resurser som Tullverket måste lägga på att hantera beslagttaget avfall i förlängningen medföra att Tullverket måste begränsa antalet kontroller av avfall, för att undvika att avfallshanteringen sker på bekostnad av annan angelägen verksamhet.

För att begränsa de kostnader som kan komma att uppstå föreslår Tullverket att det i miljöbalken införs en bestämmelse som gör det möjligt att förstöra beslagttaget avfall i förtid om värden av egendomen är förenad med alltför stora kostnader, motsvarande 24 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling. Tullverket kan inte se att det i dag skulle finnas någon sådan möjlighet enligt vare sig miljöbalken eller rättegångsbalken, annat än vid specifika undantagssituationer. En sådan undantagssituation är exempelvis när det inte finns någon utpekad tilltalad, då lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m.m. kan tillämpas.

Nedan följer en redogörelse för de praktiska problem som kan förutses och exempel på kostnader som kan uppstå.

Praktiska problem och kostnader för att hantera avfall i beslag

Om brott fullbordas vid en tidigare tidpunkt och reglerna om förverkande av avfall blir tydligare och utvidgas, kommer sannolikt mer avfall att bli föremål för beslag och förverkande.

Tullverket har en plikt att vårda de föremål som tas i beslag. Det är svårt att hitta lokaler som kan hyras för ändamålet eftersom avfall ofta är skrymmande och i princip ofta kräver att uthyraren har tillstånd för att hantera farligt avfall. Avfallet kan läcka eller av andra skäl vara problematiska eller mindre passande att ha i beslag. När det pågår en domstolsprocess kan avfallet behöva förvaras under flera år.

När avfallet ska transporteras från kontrollplatsen till ett lager behöver Tullverket anordna transport av avfallet, eventuellt hyra containrar och packa om avfallet. Avfall är ofta svårt att hantera till följd av bristfällig paketering. Ibland är det mer eller mindre bara inslängt i en container. Därutöver är beslag förenade med omfattande dokumentation, vilket är tidskrävande.

Slutligen ska avfall som förverkas tas om hand på ett miljömässigt godtagbart sätt. Detsamma gäller om beslaget hävs, men avfallet inte hämtas ut.

Exempelvis transporter, containerhyra, omhändertagande under miljömässigt godtagbara former och kanske främst lagerplats och arbetstid är förenade med höga kostnader.

Kostnaderna för hantering av beslag belastar de myndigheter som fattar beslut om beslagen. En övervägande del av de gränsöverskridande avfallstransporter som stoppas är stoppade av Tullverket i samarbete med länsstyrelsen. Det innebär att kostnaderna för beslag till övervägande del skulle komma att belasta Tullverket.

Utan full kostnadstäckning kommer de resurser som Tullverket måste lägga på att hantera beslagtaget avfall i förlängningen medföra att Tullverket måste begränsa antalet kontroller av avfall, för att undvika att avfallshanteringen sker på bekostnad av annan angelägen verksamhet. Om det införs en bestämmelse i miljöbalken som gör det möjligt att förstöra beslagtagen egendom i förtid vid höga vårdkostnader skulle kostnaderna i någon mån kunna begränsas.

I promemorian anges att reglerna om förverkande och utbyte av brott i 29 kap. 12 § MB innebär en möjlighet att ta i beslag och förverka annan egendom till motsvarande värde när det uppkommit ekonomiska fördelar av brott, vilket i viss mån skulle kompensera staten för ökade kostnader. Det är dock oklart vad som avses i promemorian. I lagrummet anges att värdet av egendomen eller utbytet av brottet får förklaras förverkat. Tullverket kan endast beslagta egendom som är relaterad till det aktuella brottet.

Räkneexempel på kostnader för förvaring och omhändertagande av avfall
Tullverket kan i den fortsatta beredningen närmare specificera vilka kostnader som kan förekomma vid beslag av avfall. Det är svårt att beräkna För att översiktligt belysa möjliga kostnadseffekter lämnas följande räkneexempel.

År 2015 meddelades 24 exportförbud för 349 ton avfall. År 2014 meddelades 30 exportförbud för 454 ton avfall och år 2013 meddelades 40 exportförbud för 790 ton avfall. Troligtvis skulle alla eller de flesta av ovanstående sändningar ha lett till anmälan om det hade funnits en tidigare fullbordanpunkt.

I ett par tidigare ärende hos Tullverket under åren 2010 till 2014 var kostnaden för förvaring av kylskåp 55 kr per kylskåp och månad och kostnaden för förstöring 95 kr per kylskåp. Vikten för ungefär 100 kylskåp var deklarerad till 6 ton.

I det första ärendet förvarades 102 kylskåp i två år, varefter beslaget hävdes. 92 kylskåp lämnades tillbaka och 10 förstördes. Kostnaden blev 148 600 kr. Om allt avfall som belagts med exportförbud år 2015 skulle avse kylskåp och hanteras på motsvarande sätt skulle kostnaden bli ungefär 8 618 800 kr (349 ton/6 ton * 148 600 kr).

I det andra ärendet togs 99 kylskåp i beslag i juni 2010 och hela beslaget hävdes i april 2014, då kylskåpen lämnades tillbaka till exportören. Den totala kostnaden uppgick till 255 915 kr. Om allt avfall som belagts med exportförbud år 2015 skulle avse kylskåp och hanteras på motsvarande sätt skulle kostnaden bli cirka 14 885 722 kr (349 ton/6 ton * 255 915 kr).

Tullverket kan avslutningsvis konstatera att förslagen i grunden är positiva, men att förslagen kommer att medföra merarbete och kostnadsökningar för Tullverket. På längre sikt finns en förhoppning om att mer effektiva åtgärder har en avskräckande effekt och att det därför kommer att genomföras färre illegala sändningar. En förutsättning för att nå dit är dock att Tullverket ges ekonomiska förutsättningar för att hantera följderna av förslagen utan att annan angelägen verksamhet påverkas negativt.

I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit överdirektören Per Nilsson (beslutande), chefsjuristen Charlotte Zackari, nationell specialist Martin Johansson och sakkunnig Ann-Kristin Hansson (föredragande).

TULLVERKET

Per Nilsson

Ann-Kristin Hansson

Sändlista:
Finansdepartementet
Kommunikationsavdelningen
VLS